

отримані. Адже «голий» результат є ніщо і тільки вкупі зі способом (шляхом), який до нього привів, він є справжнім здобутком, тобто істинним результатом.

У цьому контексті творча робота, якою є справжня ефективна навчальна праця, можлива лише тоді, коли студент чи будь-яка інша людина, яка прагне знань, не задовольняється результатами наукового пізнання, а знає шляхи, на яких це знання отримано. Ба більше, вмє самостійно пройти цей шлях і використати його для розв'язання тих проблем, які ще очікують свого вирішення. І тут філософія зі своєю евристичною функцією як ніяка інша наука може і повинна стати у пригоді.

Історії відомо багато прикладів того, коли філософи задовго до наукового та експериментального підтвердження висували ідеї, що були продуктивними і служили природничим наукам упродовж століть. Одним із таких прикладів є введення античним мислителем Демокритом в теоретичний обіг поняття «атом», який до сьогодні використовується наукою.

В.О. Даніл'ян

ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ МЕДІА-ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Соціально-філософський аналіз моделей медіа-освіти, які існують у сучасній світовій і вітчизняній практиці, передбачає визначення статусу взаємодії суб'єктів медіа-освітнього процесу.

Досвід медіа-освіти представлений великою кількістю моделей, які умовно можна розділити на дві групи за означеним критерієм взаємодії суб'єктів медіа-освітнього процесу - це односторонні та двосторонні моделі.

Односторонні моделі базуються на засадах односторонньої масової комунікації, тобто передбачається вплив медіа на пасивного реципієнта та використання авторитарного стилю педагогічного процесу (головним завданням освіти стає намагання педагога, який «знає все», передати знання «учню, який не знає нічого»).

Двосторонні моделі виходять з розуміння масової комунікації як інтерактивного процесу, відповідно в процесі освіти визнається цінність особистого досвіду учня, а саме навчання розглядається як процес інтеграції різних суб'єктів, тобто як діалог.

Більшість моделей медіа-освіти, представлених у сучасному освітньому просторі України, можуть бути охарактеризовані як односторонні. Спираючись на найпопулярнішу класифікацію моделей медіа-освіти, запропоновану російським ученим О. В. Федоровим, до них можна віднести протекціоністську (або захисну, базується на думці, що

медіа справляють сильний, переважно негативний вплив на аудиторію, передбачає метою зменшення негативного впливу медіа), теологічну (або етико-теологічну, виходить з передумови, що медіа здатні формувати певні духовні, етичні принципи аудиторії, а отже, має метою приєднання аудиторії до тієї чи іншої моделі поведінки чи певних ціннісних орієнтацій, певної ідеології) та споживацьку моделі. За винятком останньої, зазначені моделі об'єднуються ідеєю одностороннього впливу медіа на аудиторію, якому потрібно протистояти, змінюючи реципієнта, тобто розвиваючи критичне мислення учня чи студента.

Споживацька модель, яка базується на принципі задоволення потреб аудиторії та визнання обмеженості впливу медіа (вважається, що учні самі здатні правильно вибрати й оцінити медіатекст відповідно до своїх потреб) також є односторонньою, з тією різницею, що першість тут надається аудиторії, яка прагне задовольнити свої потреби за допомогою медіа. Отже, повноцінного діалогу теж не відбувається.

До двосторонніх моделей, що передбачають взаємодію більш-менш рівноправних суб'єктів, можна віднести модель критичного мислення (частково) та соціокультурну й екологічну моделі медіа-освіти.

Модель критичного мислення базується на твердженні, що медіа є «четвертою владою», яка визначає «порядок денний», поширює моделі поведінки й соціальні цінності серед різномірної маси індивідуумів, відповідно необхідно навчити аудиторію аналізувати, виявляти маніпулятивні дії медіа, орієнтуватися в медіа-культурі сучасного суспільства. Двосторонньою ця модель стає лише за умови, якщо в ній не лише акцентується ідея протистояння маніпуляції, а береться до уваги соціально-психологічний аспект критичного мислення (аргументація власної думки в діалозі, урахування особливостей іншого суб'єкта, з яким відбувається діалог).

Культурологічна модель медіа-освіти передбачає можливість інтерпретації медіа-текстів, вважається, що аудиторія завжди перебуває в процесі діалогу з медіа-текстами та їх оцінює, відповідно мета педагога допомогти зрозуміти, як медіа можуть збагатити знання аудиторії.

Нарешті, соціально-психологічна модель медіа-освіти зважає на вплив медіа, опосередкований спілкуванням глядача із його найближчим оточенням, та передбачає створення розвивального спілкування щодо медіа-практик та організацію спільного досвіду медіа-творчості та її рефлексії. Відповідною сучасному інформаційному суспільству і процесам в медіа-освіті буде не проста двостороння взаємодія, а паритетно-діалогічна взаємодія, яка передбачає обмін знаннями як ресурсом взаємного розвитку. Такий тип взаємодії акцентується насамперед в культурологічній та соціально-психологічній моделях медіа-освітнього процесу, дослідження яких ще потребує свого подальшого соціально-філософського обґрунтування найбільш відповідних сучасним умовам інформаційного суспільства.